

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De eruditione christifidelium

Herolt, Johannes

Colonie, 27. X. 1496

De nouem peccatis alienis:

urn:nbn:de:hbz:466:1-30784

¶ Virtutes quales nolunt concupiscere nec vel
le concupiscit ab alijs. tamen volunt agere
die festum in reliquijs nociuaz et turpiu cogi-
tationu: quod tamen nimis est periculosum:
quod facillime ex hoc peccato mortale incur-
rit: ut probat Jacobus in canonica sua cum de
Concupiscentia id est interior animi dele-
ctatio cum conceperit: sub audiendo con-
sensum rationis: parit peccatum mortale.
Sciendum secundum Gregorium. quod humana tem-
peratio perficitur in tribus. scilicet suggestioe.
delectatione et consensu. Si enim sug-
gestio inducat passionem que est subitus
motus cogitantis seu delectantis in re
cogitate: sic est veniale peccatum. Si au-
tem suggestio inducat passionem que est
quedam anime formalis deliberatio: tunc
aut non esse sentitur delectatio in tali co-
gitatione: et sic vel non est peccatum vel
solum veniale. Aut sentitur delectatio in
cogitando: et hoc dupliciter. aut tunc deli-
beratio rationis non consentit in dele-
ctationem: et sic est adhuc veniale. aut con-
sentit: et sic est peccatum mortale: siue con-
sentiat in delectationem interioris actus:
siue consentiat in ipsum opus. Cuius ratio
est: quia non solum consensus verus
puta cum quis consentit in opus: est pec-
catum mortale. sed etiam interpretatiuus
ut cum quis consentit in solum delectatio-
nem interiorem: non autem in opus. Et
hoc habet veritatem si delectatio cadat
super obiectum includens in se deformi-
tatem ad rectam rationem. Si autem quis
non delectetur in delectatione turpi: pro-
ut si alicui placeat cogitare de specie alicuius
mulieris pulchre absque ista deformi-
tate concurrente: sic consensus in talem dele-
ctationem non erit peccatum mortale sed
potius veniale.

Explicit tractatus de decem preceptis.

Incipit tractatus De nouem peccatis alienis

Nouem sunt peccata aliena
quorum si peccator aliquis
in morte vno deprehensus
fuerit sic damnatur ac si ip-
so. Licet hoc nobis vide-
atur mirabile quod homo damnatur pro alie-
nis sicut pro proprijs. Ideo omnes sol-
licite discite nouem esse genera hominum
que breuiter dicam qui dantur pro alie-
nis peccatis secundum quod sunt nouem peccata aliena.
**Primum est iussio scilicet cum quis iubet al-
terum peccare. Verbi gratia. Dominus qui ius-
bet famulum. vel pater qui iubet filium. et do-
mina que iubet ancilla hec facere que sunt
contra charitatem dei et proximi. sicut rusti-
ci qui iubet suos famulos danna inferre. pro-
ximis cum pecoribus suis in gramini-
bus vel in segetibus: vel domina qui iubet ancillam ad pro-
tium alterius ire et ibi gramina alterius recipere:
quod tamen bene cognoscit esse contra voluntatem
illius cui est prout. Et si nisi vnum pannum
plenum gramini-
bus ancilla ex iussu domine
cepisset: domina obligat ad restitutionem. Item
mechanici in ciuitatibus qui iubet suos fa-
mulos infideliter laborare sua artificia.
Item panifices qui iubent panem nimis
excessiue laniare extrahere. Item capones
qui iubent famulos mensuram cum vino non
bene implere. Item patres qui iubent
filios et filias chorizare: et sic de alijs. Quis-
quid iussisti quod est contra chari-
tatem dei et proximi in istis reus es. et danna-
beris cum illis qui hoc ex iussu tuo pro-
petrauerunt. Unde Sapientia 18. Simili-
ter pena seruus cum domino afflictus est
imo quandoque iubentes plus peccant quam
facientes. Herodes enim non decollauit
Ioannem. tamen ita reus est tanquam
cum propria manu fecisset. Et hoc quare
quia iussit. Similiter pylatus qui non
crucifixit christum propria manu: sed milites sui**

De peccatis

et iussu suo. Nabuchodonosor. Volifer
nem predari iussit. Antioch⁹ iussit q^d le
ges non seruari deberent quod fuit con
tra deum: et multi alij qui hoc iusserit fie
ri quod est contra deum. Et hi omnes et
psiles dānati sūt et dānabunt. Et sicut
iste bon⁹ hō qⁱ iubet bonū fieri saluabit:
ita qⁱ malū iubet operari dānabit. Sed
vix tales tenent ad restitucōez. Rūdeo
qⁱ sic: q^uā pbabilē q^uis credit ex sua iussio
ne secutā esse ablatōem: v^t noie suo fa
ctā ratā habuit: alias n̄. **B C S** cōz
pctm̄ alienū ē psiliū. Quicūq^{ue} q^uis altē ma
lū consiliū siue suo superiori: siue pari: si
ue suo inferiori vel alio mō cuiq^{ue} q^uis. dā
nabit cū illo qⁱ ope pfect. Unde peccant
malī consiliarij dñoz: qui suadent guer
ras: rapinas: exactōes: et alij qⁱ suadent
fornicationes et furtā v^t h mōi. Et q^uan
q^{ue} dat consiliū vⁿ dānū. p̄mis infertur
vt telonea noua institueret: v^t antiq^{ue} telo
nea aggrauare v^t augmentare et etiā cen
sum paupm̄ aggrauare. Item qⁱ in ciui
tate dant psiliū ad nouas institucōes
in dānū paupm̄ et cōtatis: tales rei erūt
oim̄ peccatorū illoz qⁱ a cōsilio eoz perpe
trata sūt v^t pperabunt vsq^{ue} ad nouissi
mū diē. si sic decedūt. Ergo q^uilibet sibi ca
uere debet a consilio et doctria mala: q^u
talis corā dō homicida reputabit. **U**n̄
Aug⁹. sup Joannē. Homicida diaboli
dicitur: non q^uo gladio accinctus nec ferro
armatus accedat ad hominem: s^{ed} q^uo malū p
bū seminavit. Noli q^u te putare nō esse
homicidā quando fratri tuo mala per
suades. Item malī consiliarij sunt sicut di
aboli qui semp malū suadent: sed q^u sūt
eis siles in culpa: consequēs est q^u erunt
eis siles in pena. Sed quia boni psilia
rij sunt sicut angeli dei qui semp suadēt
homini quod bonū et salubre est et ea qⁱ
sunt pacis: sic et boni consiliarij faciūt. et
ideo merito cum angelis gloriāz eternā
possidebunt. Item malī consiliarij sunt
filij cayphe: qui dedit consiliū vt xps oc
cideretur. Unde o xpiane si consilis q^u

aliquis dānificet. p̄ximū suū in rebz q^u
alias non fecisset: tu teneris ad plenam
restitutōem: etiā si inde nunquāz aliq^u
emolumentū habuisti. Item si consulis
vt quis peccaret mortaliter. s. fornicādo
vel decipiendov^t furādo et h mōi. tene
ris satisfacere: quasi hoc ipm̄ pctm̄ ope
ppetrasses. Item tu vetula si suades ali
cui^q gini fornicari. oim̄ pctoz ita rea es
sicut ipa fecisses. **L** Item si suades
iniusta plia: iniustas guerras et h mōi:
oim̄ maloz qⁱ ibi sūt re⁹ es: et cōsiliū tuū
sup tereueret. **U**n̄ dicit Eccl. 27. Faciē
ti consiliū neq^uissimū sup ipm̄ deuoluet.
Un̄ Job. 18. Precipitabit eū psiliū su
um. Sciendū q^u malī psiliarij vt cōmu
niter turpi morte moriunt. Exempluz
de Aman Hester. 7. qui fuit suspēsus
ad patibulū q^uo pparauit. **H**ardocheo
Item patet de principibus qui dederūt
consiliū contra Danielē vt mitteretur in
lacū leonū. Qui postmodū p se fuerunt
in lacū missi: et sic a leonib⁹ deuorati: vt
h̄ Daniel. 6. Item p hoc in achitophel
qui dedit malū consiliū contra dauid et
postmodū seipm̄ suspēdit: vt habet. ij.
Regū. 17. Ideo sollicitate cauēdum est
vnicuiq^{ue} a malo consilio. Quia vt fre
quenter malū cōsiliū sup ipm̄ deuoluet
Exemplū. Tempe psecutōis fidei chri
stiane fuit quidam cōsiliarius puerus:
qⁱ cōsuluīt pfecto vt faceret fieri thauruz
eneū. et in medio lateris ipsius thauri fa
cerz magnū foramē cū optorio cū qⁱ clau
deret. et sic christianos intro poneret. et
ignē subrus thauruz suponeret. Et sic a
christianis mirabiles et lamētabiles vo
ces audiret: cū ab igne calore torq^uerēt.
Quod pfect⁹ volēs experiri: cōsiliarium
eūdem pmitus intro posuit. Et sic scōz
dictū Eccl. 27. Facienti consiliū nequif
simū sup ipm̄ deuolutū ē. **D** C Ter
tium pctm̄ alienū ē psensus. videlz cū q^u
ex corde diligit malū q^uo alter facit. imo
et fouet. et tales digni sūt morte. q^u nullū
placē debet illud q^uo dō maxime displic

et. hoc est peccatum et iniusticia. Quia
 o christiane hoc deus meruit apud te q
 debeas dolere de malo qd fit dño tuo.
 Et ideo cū gaudes de quo dolē debēs
 nō es verus amicus dei. et ideo dñabe
 ris cū consentis et cōgaudes malefaciēti
 bus. ergo si nō iussisti nec cōsuluisti. s̄ so
 lum consensisti ad mala faciēda que sine
 tuo consensu nō fuissent ppetrata: reus
 eris oīm factorū illoꝝ malozū. et dñabe
 ris cū malefaciētibz. **Uñ ad Roma. i.**
Digni sunt morte nō solum q̄ faciūt. s̄
etiā qui consentiūt malefaciētibz. **Ter-**
ti ḡra. tu nō velles aliq̄ ludere nec cō-
sulis. s̄ solummodo p̄sentis: in hoc re-
eris. **Sicut pater et mater nō iubēt filiū**
vel filiā chorifare. s̄ p̄sentiant: in hoc rei
erunt. et sic de alijs. Ergo q̄cumq̄ p̄est
alicui ciuitati: licet nō iubeat malefacē:
nec p̄sulat: s̄ p̄sentit malefaciētibz et p̄-
mittit fieri mala. siue hoc fiat p̄pter tpa-
le lucrū: vel p̄pter fauorem vel timorem
humanū: reus erit oīm malozū q̄ sub do-
mino suo fiunt. **Uñ Sap. vi. Iudici-**
um durissimum fiet his q̄ p̄sunt. Hoc
aduertere deberēt q̄ lufozes fouent in ci-
uitatibz vñ in domibz suis eos ludē per-
mittunt. et sic de alijs malis q̄ sine p̄sen-
su eozū non p̄nt fieri. **¶ Quartū**
peccatū alienozū est: adulatio. Et in hoc
rei sunt isti q̄ peccata p̄mendāt in hoibz
qui male faciūt p̄ quo damnabunt. Nā
q̄ ita laudant et adulant malefaciētibz
ita rei sunt quodāmodo vt illi q̄ faciūt
peccm Nā cū aliq̄s peccat in crepari et nō
laudari debet. Ideo iā p̄pter adurato-
res et laudatores peccozū mali p̄fortātur
in malicijs. et p̄pter derisionē bonozū ali-
qui hoies verecūdant bñfacē: qd̄ est mi-
serabile audire. et ideo tales p̄ciāpes st̄
oīm malozū istozū. nā p̄uertunt ordinem
recte rōis in hoc q̄ laudāt illud qd̄ rep̄-
hēsbile et illicitū est. et vituperāt et subsā-
nant illud qd̄ salubre et laudabile ē. Et
p̄pterea tales aduratores sunt maledic-
ti. Ideo habet Esaie. y. Ne q̄ dicatis

bonū malū: et malū bonum: ponētes te
 nebras in lucē: amarū in dulce. dulce in
 amarū. Quare putatis q̄ iā tam femi
 ne q̄ viri: tot iā habeant peccata: etiam
 nesciēter q̄ laudant in his q̄ faciūt. et iō
 nō cognoscunt se esse peccōres sicut corā
 deo sunt: et ita decipiunt. **Uñ Esa. ix.**
Et erūt q̄ beatificāt et qui beatificantur
p̄cipitāt. Uñ etiā Seneca. Malū ho-
minē blande loquētem agnosce tuū laq̄
um esse. habet em̄ suū venenū blāda lo-
cutio. Ideo nolite laudare malū et derē
dere bonū. q̄ hoc est vñ de summis pe-
riculis in eccia dei. Uñ Aug. sup ps.
Duo sunt ḡra p̄secutorum. s̄ vitupantē
um: et adulantū. s̄ plus p̄sequimur ligua
adulatoris q̄ manu p̄sequētis. Uñ etē
am Hiero. sup ps. Nihil est qd̄ tā facē
le corrūpit mētes hoim sicut adulatio.
Plus em̄ nocet ligua adulatoris q̄ gl̄
dus p̄secutoris. Hoc cognosci p̄t ex eo
q̄ adultores ligant hoies in peccatis
Uñ Aug. Adulantū lingue ligāt ho-
minem in peccatis. delectāt em̄ ea face-
re in quibz non solū nō metuit rep̄hēsoz
s̄ etiā laudat opator Item tales adu-
latores ponūt et cōsumunt puluillū sub
capite iacentis in peccatis Uñ Ezech.
xij. Ne qui p̄sumūt puluillos etc. Sup
p̄ quo v̄bo dicit Greg. sup ezech. omek
ix. Quis male agentibz adulat puluil-
lum sub capite iacentis ponit. vt qui cor-
ripi ex culpa debuerat: in ea fulcat lau-
dibus quiescat. ¶ Sequitur vidē quō
malū in malicijs suis laudant et virtuosē
in virtutibus suis irrident. Pro quo sci
endū q̄ vicia p̄ adultores acq̄sierūt si-
bi virtutū noīa. nā supbia edificioꝝ. ve-
stium. anguloꝝ. calceozū. et oīm exteriorū
gestozū ab ipsis honestas est nūcupata
vt dicēdo. q̄ bñ decorat te ista tunica vñ
ista vestis: q̄ pulchra es in facie. q̄ bñ
decorat te illd̄ peplū. q̄ pulchre incedis
et sic de alijs. Et in hoc q̄ imitant lucife-
rū in supbia extollēdo se sup alios: in h̄
p̄mendāt: qd̄ c̄yalde nociuū et rep̄hēsbī

De peccatis

le. qz xps dicit in euāgelio. Qui se hūll
 ar zc scōo auaricia noīaf puidētiave
 cū q̄s die noctuqz oīb; virib; laborat p
 acq̄sitione rerū tpaliū. siue iuste. siue iniu
 ste vl' q̄cunqz mō potest. siue sit cū dō vl'
 p̄tra deū minime curās. oēm sollicitudi
 nē suā adhibēs q̄no possit tpalia cōgre
 gare: z cū tāta auaritate q̄ nūqz et; sati
 atur. Et in h' cōpar' inferno: **U**n' aug?
 ad q̄ndā comitē. Inferno auar' ē silis.
 Infern' ei q̄ntoscūqz deuorauerit: nūqz
 dicit satis ē. Sic z si oēs thesauri p̄flu
 xerit in auariū. z tal' ab adulatorib; nō
 minaf auar': h' puid'. **T**ertio disso
 lutio socialis: iocūditas ē noīata. vt cuz
 quis p̄tingit se alijs indifferēter siue i bo
 nis siue in mal'. siue i licitis siue illicitis.
Sicut i corizando. salrādo. in ludēdo z
 sic i alijs. Et tal' ab adulatorib; nō noīaf
 dissolutus: h' social' siue soci'. i. gesellig.
Et tal' q̄ sic se p̄format malis i illicitis.
 postmodū habebit societate dēmonū et
 oīm dānatorū. z carebit societate; dei et
 oīm electorū. **Q**uarto astucia ab ip
 sis adulatorib; prudētia noīaf. vt cum
 q̄s ē astur'. i. hynderlistig. i. mercātijs:
 z i alijs suis negocijs. et lucraf mētiēdo
 z decipiēdo z defraudando homines
 z trufando p̄rios. **Q**ui nouas adinuē
 rōes iuenit vt sic p̄rios decipe possz. ta
 les ab adulatorib; hui' mūdi prudētes
 noīant. **U**n' **L**u. 16. Filij hui' secl'i pu
 dētiores sūt filijs lucis i gnatione sua.
Quinto laxa p̄scia libertas aī noīaf
 vt cū q̄s sine timoē dē uiuit: n̄hil timēs
 nec curās deū i cogitatōib;. locutōib;. z
 opib;: h' sine oī timore dī peccat. z q̄ de
 lectabilia sūt carni p̄perat. Et tal' letus
 ab adulatorib; noīaf. **D**e q̄bus dē dñs
Au. vi. **V**erobis qui nunc ridetis. zc.
Sexto garulitas affabilitas noīaf
 vt cū q̄s est garulosus. i. claffig. siue vir
 siue mulier scurilia p̄ba p̄ferēs: non cur
 rādo vtrū deū offēdat i hoc. tales nomi
 nant solaciosi. i. kurtz wilig. In quo alī
 qui multū delinquūt. scilz. p̄citando bo

mines annos ad iracundiā z impatiē
 tiam z ad blasphemā: q̄ als ex natura
 et ex senio mirabiles z impatiētes sunt.
Et quicqd' tales sic peccant redūdat in
 eos q̄ eos p̄citauerūt. **S** **S**equitur
 videre q̄no p̄tutes z virtuosī iridentur
 et p̄mo cum q̄s est abstīnēs z vult parce
 viuere z tm̄ in necarijs contētus ē: ta
 lis abstīnētia auaricia siue pctas nosa
 tur. q̄si nō audeat vti de bonis sibi con
 cessis. cū tamē talis nō p̄pter pctatē dī
 mittit: h' qz scit redditurū se esse rōem de
 oibus creaturis q̄no vsus sit: ideo abste
 nens viuūt. **S** **S**ecundo si humilitatē dī
 ligūt exēplo christi q̄ dicit. **D**iscite a me
 qz mitis sum z humilis corde. z humilita
 tatem studet seruare in verbis z factis z
 nitit scandalū cauere: timēs illud dicitū
 christi. **M**atth. xvij. **V**e hoi illi p̄ que
 fit scandalū. tūc talis ab adulatorib; hui
 us mūdi hypocrita noīaf. **T**ertio ma
 turitas. id ē ernsth abstickheit oder dapp
 ferkeit. i. cū mature incedit quis in ver
 bis z factis timēs leuitatem mētis ostē
 dere: tūc talis maturitas amaritudo vo
 cat. id est surgesch. **Q**uarto q̄s de
 uotōis. i. cū quis nititur expellere extra
 neas occupatōes: z deo tranq̄llum z q̄e
 tum cor offerre: tūc talis q̄s deuotōis
 pigricia noīatur. **Q**uinto simplicitas
 scz cū quis fm̄ p̄phetam in simplicitate
 cordis querit deū. z fm̄ dicitū xpī studet
 simplicitatem colūbe ostēdere: tūc talis
 simplicitas stulticia noīatur. z talis ab
 huius mūdi amatorib; deridet. **U**nde
Johis. xij. **D**eridetur iusti simplicitas
Sexto timor dē litigiosa p̄scia noīa
 tur. i. cum q̄s deū pre ocul' habet in ver
 bis z in factis timēs deū offendere. talis
 nō dī timorosus h' erroneus in p̄scitia.
S **S**eptimo fugere publicā z malā so
 cietatem singularitas noīatur. vt cū q̄s
 vult sibi cauere a mala societate: aduer
 tēs illud dicitū p̄phete. **C**ū scō scūs eris
 et cū puerfo puerteris: tūc talis singula
 rit' z dēspetoz noīaf. **O**ctauo si q̄s in

Vera est d
 io suscipit
 et qz vtrūq;
 mulieris nūq;
 n' v'p sanat

Alidam qrit z exigit: tñc talis imparies z
 austerus noiatur. Nono si qñs grām ho
 minū haber: tñc adulator noiatur. **De**
 cio si qñs informatōi z correctōi pximi in
 rēdit: tñc psumptuosus dī. **H. C. Qui**
 cū peccatū alienū est recursus. Et sunt il
 li in hoc rei qui tñent malefactores z ad
 quos habēt recursus. Verbi grā. aliqñs
 furat z habet apud quē furtū abscondat
 vel rapinā, vel cū quis tuet malefactorē
 nō pmittendo fieri de ipō iustū iudiciū
 et multa hmōi. Ergo si potēs es z in ca
 stro tueris raptōres cū rapinis: re^o eris
 oīm peccōz illorū. certe nō eēt tot raptō
 res si nō haberēt tutores. Et de eisdem
 pquerit dñs p **Esā. iij.** Et rapina pau
 perū in domo vestra. Itē si tu es recep
 tor hospitū z recipis in domū tuā hoīes
 nō timētes deū z amministras eis ciba
 ria illicita. vt in. xl. lacticiā cū als sunt
 sani z fortes: z pnt vti cibo qdragesima
 li. z cū bñ haberes eis amministrare abū
 qdragesimalē: h ppter lucrū amminstras
 eis abū illicitū: tñc pnceps eris illorum
 peccatorū. Sed diceres. videāt ipi qd
 ad me. Rñdeo q ex charitate dei z px
 mi obligamur pmouere pximū in his
 q sunt saluz z nō amministrare eis occasi
 onem peccādi. Itē si pncerna es z hos
 pitio recipis lufos. blasphematores. le
 mones q cum meretricibz peccāt q nō sñz
 legitime vxores eorū. z hoc facis ppter
 lucrū tpale: reus eris oīm malorū. Itē
 paterfamilias q tenet famulū z ancillā
 simul peccātes in domo sua: re^o erit illi
 us peccati. Breuiter qcquid pmittitur
 in domo tua qd est dñi ab his qñs hos
 pitio recipis scienter: re^o eris oīm malo
 rū illoz. z tales receptores sunt sicut scu
 ra ptegētes eos malefactores. de qbus
 dicit ps. Et scura pburet igni. **Se**
 ptimū peccatū alienū est participatio in
 peccis alienis. videlicet cū qñs ptem habz
 in lucro peccati. z psequēs ptem habe
 bit in pena. vt q sciēter emūt rapinā vel
 furtū: vel inde comedūt vel bibūt. tales

tenent ad restitutōem in qntū de his in
 iustis vsi sunt. etiam si sex vel octo come
 dissent vnā aucā furatā: qlibet restitutō
 teneret ptem suā quātū ad eum puenit.
Sitr intelligendū est de his q a iudeis
 dona z munuscula recipiūt q ab alijs p
 vsuram receperūt. z tales tenent restitui
 ere: nō ipsis iudeis. h ipsis a qbus ipi p
 vsuram receperūt si habeant noticiā il
 loz. Sinaūt: tunc fm pñsiliū pñsessoris
 debēt dare paupibus. Idē dicendū
 est de lufosibz z de his q bona p ludū ac
 qñta recipiūt. quā oīes tales tenentur
 satisfacere fm pñsiliū prudentis pñsessoris.
 ergo nullus debet cū lufosibz bibere
 vel comedere. nec denarios illos qñs ad
 lumē ponūt reape. sicut qñ pburuntur
 lufia pro vno denario tñc recipiūt quat
 tuoz. z tales tenent ad restitutōem fm
 pñsiliū confessoris. Item iudices z rei
 publice pudentes q permittūt panem
 et vinum minorari p pecunia. z alij qñ
 plurimi q participat quocūqz mō sciē
 ter in lucro peccati. vt vxores z pueri in
 iusta sciēter hereditātes. vñ tam vxores
 qñ filij sacerdotum helis simul a rege cō
 busti sunt. vt legit in **Dasi. ca. xiiij. Itē**
Septimū est: cū qñ mutus est in pec
 cato qd corripit z repñderetene. **Un**
 quibus deus pñsilit subditos. vt pñsitis
 et pñsibus familias tenent vt subditos
 et filios corripiant. put expedire vident
 p loco z tempore: ne vna cum ipis pere
 ant. **Unde** legit de sacerdote **Heli. i.**
Regū. iij. qui nō correxit filios suos inf
 que agētes: vel qui tacuit: vel qui tepit
 de correxit pñsitus est hic p mortem tē
 poralem. qz fractis ceruicibus cadēs de
 sella retrosum expirauit. z si est in infer
 no nō inuenimus aliam causā nisi q si
 lios suos nō correxit vt debuit. propter
 qd dñs euz subitanea morte interfecit.
Un cū filij a parētibz: z laici a pñsitis su
 is repñdunt: neqñ ipsi vel subditi in
 dignari debēt. nā ad hoc tenēt: als dā
 narent cū ipis. vñ **Ezech. iij.** Si dicēte

De peccatis

me ad impium morte moriens: scilicet per tua
supbia: auaritia: luxuria: etc. et tu non an-
nunciaueris eis: neque locutus fueris ut a-
uertat a via sua impia et uiuat: ipse impi-
us iniquitate sua morietur: sanguinem eius
de manu tua requiram. **O**ia peccata que prela-
ti possunt corripere non corriguntur ipsis imputa-
buntur: et per eiusdem anabuntur: Ergo sap. 3.
Iudicium durissimum fiet his que presunt. **I**te
si confessor dure confiteretur redarguit propterea
non debet indignari. quia tenet. Et confessor
potius debet duo bene expedire quam decem
negligenter. **Q**uia non est redditurus rationem de
numero confitentium. ut paucos uel multos
audiuerit. sed quilibet eos expediuit. Si autem con-
fessor propter lucrum temporale negligenter expe-
dit sibi confitentes: grauiter peccat. quia secundum
doctores que aliquando scienter absoluit quez
coram deo probabilitate scit non esse absolutum: ipso
facto peccat mortaliter. **U**ideant ergo confessio-
res quomodo absolunt populos homines que non
intendunt suam superbiam dimittere: imo ipso
facto ostendunt suam superbiam inuestimentis pom-
positis: et in scissuris. et sic de aliis peccatorum
bus. que ostendunt probabilia signa que non habent
firmam propositam abstinendi a peccatis ut for-
nicarij. et publici adulteri: que meretrices et
cubinas secum in domo tenent: nec eas a se
amouere intendunt. **S**icut uisurarij et ludo-
res que non sunt parati ad restituendum secundum eum
solum confessoris. **S**icut et superbi chorizantes
et torneamenta exercetes. que habent illa orna-
menta in quibus peccauerunt. Et hoc est euidens si-
gnum. que tales non intendunt firmiter dimittere.
Quia si ita intenderent: resignarent talia orna-
menta quebus non utuntur: nisi ad peccandum.
Tunc in futuro opteret eos sibi alia orna-
menta superbie propare ubi fortassis superbia et
prouisitas talium comparationem eos a peccato
retraheret. **S**icut illi superbi que habent mag-
na capucia. unum de quibus uel sex uel natus. et
logas scissuras in capucis et tunicis. et
dunt puella que habent magna crinalia in quibus
chorizauerunt. et sic de aliis. **Q**uia **O**cta-
uum peccatum alienum non obstat peccatis. Et hoc
spectat ad prelatos et presbiteros. **U**bi uos p-

lati et domini que subditos uestris non coher-
cetis. sed dimittitis eos inferre damnum
pauperibus pullos. aseres. anetas. pecco-
ra auferre. fruges eorum equis uestris in pa-
bulum graminare. fructus horum et uine-
arum furari et ut accipe. paupes uitupera-
re. percutere. ledere. irridere et male tractare
et homini. et non prohibetis: uos damnabi-
mini. **U**bi **E**zech. xiiij. dicit dominus prelati.
Non ascendistis ex aduerso: nec posuistis
uos murum pro domo israel ut staretis in
domo domini. omnes enim rectores ad hoc sta-
tuti sunt: que unusquisque terram sibi subiectam
in pace teneat. Et si forte ipse rector et pre-
latus non spoliat subditos: tamen non resistit
spoliantibus. **E**t si esset in terra ita ampla si-
cut ultra mare iordanis peccatorum que sunt in
ea per raptos que resistere posset princeps
est. et de omnibus his redditurus est deo ratio-
nem. **I**te uos patres familias si filij ue-
stri uel familia mala perpetrant damna in-
ferendo proximis. et si eos per posse non emen-
datis: et si multa bona opera facietis ieiunando.
orando. uigilando. elemosynas dando.
et homini. eo minus non damnaremini.
Lur putatis que deus presulerit homines homi-
num quid ad honorem istorum et deiectionem il-
lorum. **N**on: sed unusquisque potestatem ad hoc a deo
accepit ut malum secundum uires prohibeat. et si-
os subditos ab incursum malorum defendat.
Ubi si presbiteros possunt prohibere ma-
la et non faciunt damnabuntur. **I**te uos domini
et domine qui permittitis filios uestris turpia
proba loquuntur mala perpetrare opera. et rident
et non prohibetis. et uos uiri familia uestris
et uos iudices et potentes subditos uestris
si impedire poteritis talia mala. et si alius
uod peccatum non habetis quam illud solum
damnabimini. **H**oc merito facere debe-
ret et aduerrere isti prelati et presbiteros qui
de sua potentia et dignitate nesciunt nisi
gloriantur: tota die occupando se in tor-
neamentis. hastiludis. uenationibus.
potationibus. ludis taxillarum. et sic de
aliis multis mundi uanitatibus. nisi
vero uel raro se occupantes circa pau-

pez: viduaz: clericoz: orphanoz. religi
osoꝝ: hmoi iudicia. cuꝝ tñ nulla alia de
causa vt pmissi e: ds eis ptateꝝ tulerit:
nisi p tuitoe eccleꝝ paupm. **Uñ dñ** Au
meri. 25. q pncipes ex iussu dei stꝝ suspē
si p peccō ppli. **Uñ** dixit dñs ad moyse
Tolle cinctos ppli pncipes: z suspende
eosꝝ solē i patibulo. **Et h̄** iō fm glo. qz
fuerūt auctores peccī illiꝝ ppli. vl qz n̄ p/
hibuerūt. **Non** pccm alienū eñ
manifestaē pcca hoꝝ ad corrigēdū z ad
emēdā dū vt qñqꝝ scit piclm alteriꝝ z eñ
nō auisatꝝ p̄munit siue i corpē siue i aia
aut in rebꝝ: cū tñ bene possit illuz p̄mu
nire: reus erit si h̄ non fecerit. **Sic** si scī/
res aliquē peccareꝝ posses h̄ māifestare
q impedireꝝ z emēdareꝝ: si non faceres
reus esses. **Itē** si scīs rē furatā circa ali
quē iniuste detēta: z non vis dño rei pu
blicaē: vt sic suam rē rebabere possit. cū
tñ h̄ comodeꝝ litate posses. reꝝ erꝝ coraz
deo in illo peccō. **Et** si vnꝝ inferret dam
nū p̄tio i p̄to siue i agro: siue i horreo: et
si p̄clamaēs eundē: tūc tal sic p̄clamatꝝ
cessaret a dāno iheredo. z nolles h̄ face
ppter charitatē p̄ximī i subsidū dño rei
tūc reꝝ eēs corā dō. **Itē** si q̄svellz aliquē
iniuste capē: z tu bono mō posses illum
p̄munire: z nō faceres: reꝝ eēs. **Itē** cū vi
deres aliquē occulte peccareꝝ z posses hoc
māifestare illi q̄ possit p̄deserz emēdā
ne iste itez peccaret: z nolles ea facere. z
sic dissimulares: tūc eēs p̄iceps illiꝝ cri
mīs. **Sz** aliq̄ dicit cū aliq̄ iniusta fieri
vidēt qd hoc p̄tinet ad me: **Rñ** deo ill
Ex p̄cepto fraterne charitatis qlibet te
net p̄uentē piclz sui p̄ximī z corpis z aie
cū h̄ comode p̄t. **Ex** p̄plū: si videres cecū
trāsire erga foueā: z n̄ p̄munires eū: ho/
micida illiꝝ esses corā dō: si i foueā cade
ret. z si sic moreret. **Itē** cū i synodo p̄cipi
tur oibꝝ i eadē prochia existētibꝝ vt māi
festaret crimīa publica ad corrigēdū ea
Qd qdā n̄ curāt. z iō seipos miserabilē
dānat. q̄ qñqꝝ causa. p̄sāguinatꝝ vl fa
miliaritatis. vel cā lucritū p̄deret pccm

quod p̄dendū eēt: fm iura symontā cō
mitteret z gūiter peccarꝝ. **Et** q̄cunqꝝ scē
ret hereticū vel phronissam z nō p̄derz
mortaliter peccaret. qz meliꝝ esset tales
corruptores fidei p̄dere platis eccleꝝ: q̄
valde diu in pane z aq̄ ieiunare.

Explicit tractatus de nouem peccat
is alienis.

Incipit tractatꝝ de vij. pccis mortas
libꝝ. **Et** p̄mo de peccō mortali in cōi.

Decratū cum

p̄summatū fuēit gñat moz
tē. **Jaco. i.** **Hoc** intelligit
de qlibet peccō mortali.

Pro q̄ sciendū q̄ pccm mortale p̄mit
tit q̄tuor mōis. **Primo** qñ nesūt se face
re p̄tra p̄ceptū dei. vel p̄ceptū plati vl
eccleꝝ. vel aliq̄d viciū de septē vicijs capē
ralibꝝ. **Et** in hoc ignorātia non excusat
hoiem vsūm rōis h̄ntem. vñ **Aug.** de
grā z libero arbī. **Ideo** diuina p̄cepta
data sunt: vt excusatio de ignorātia nō
haberet. **Sic** de p̄ceptis eccleꝝ z platoꝝ
rū intelligit. qz p̄ceptū plati dñ p̄ceptū
dei. **In** signū huiꝝ x̄ps dicit in euāgelio
Qui vos audit me audit zc. **Ergo** pla
tis obediendū est rāq̄ dño iesu x̄po: ma
xime in his in q̄bus tenemur eis obedē
re. sicut qñ sub p̄cepto p̄cipiūt ieiunare
vel festa scōꝝ celebrare. z sic de alijs. **Ergo**
q̄cunqꝝ sine causa z necitate scēter z
ex p̄ceptu p̄tra hmoi p̄ceptū plati vel ec
clesie fecerit peccat mortaliter. **Quē**
tur vtrū aliq̄ ignorātia possit hoiem ex
cusare de peccato: **Respondeꝝ** q̄ est tri
plex ignorātia. **Prima** inuincibil. z ista
est duplex. s. innata vt in puerz z in amē
tibus adultis: q̄ nūqꝝ vsūm rōis habue
rūt. **Alia** ex casu. vt in adultis q̄ h̄nt rō
nem. z postmodū qñqꝝ incidūt in amen
tiam p̄pter debilitatē capitis vel p̄t nē
miam abstinentiā vel de alijs causis. et
talis ignorātia inuincibil excusat a pec
cato mortali. **Uñ** **Aresto. iij. Eth. 3g**